

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS NR. 2024/P-1

2024-01-26, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo pareiškėjo R. M. (toliau – **Pareiškėjas**) prašymą dėl architekto Lino Tuleikio (toliau – **Atsakovas**) galimų etikos pažeidimų.

Informacija išnagrinėta 2023-12-22 bei 2024-01-26 vykusiuose PET posėdžiuose, sprendimas priimtas 2024-01-26 posėdžio metu, kuriame **dalyvavo**: Darius Juškevičius (pirmininkas), Dainius Čepurna (pirmininko pavaduotojas), Donatas Laucius, Irena Zonytė, Zita Bacevičienė, Lina Panavaitė. Vadovaujantis PET veiklos nuostata 25 p., kvorumas yra. PET sekretoriaus funkcijas posėdyje atliko Rūmų teisininkas Justas Laurinčiukas. PET 2023-12-22 posėdyje paaiškinimus teikė Pareiškėjas, Pareiškėjo atstovas K.P. (toliau – **Pareiškėjo atstovas**), Atsakovas, 2024-01-26 posėdyje paaiškinimus teikė kviestinis asmuo G.B. (toliau – **G.B.**).

I. Pareiškėjo prašymo esmė

Rūmų PET 2023-11-10 gavo prašymą iš Pareiškėjo, kuriuo pastarasis prašė Rūmų profesinės etikos tarybą (toliau – **PET**) pagal kompetenciją pateikti sprendimą dėl galimo Atsakovo etikos pažeidimo dėl 2016-04-22 Europos architektų tarybos generalinės asamblėjos patvirtinto Architektūros paslaugų teikėjų Europos etikos kodekso (toliau – **Etikos kodeksas**) 4 principo „*Isipareigojimai profesijai*“ 4.5 p. taikymo atvejo, kuris nurodo, kad: „*Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą.*“ Pareiškėjas prašyme nurodė, kad Atsakovas jo žiniomis vadovauja įmonei UAB „Dviejų grupė“, kurioje vidutinis mokamas atlyginimas 5 darbuotojams pagal viešai matomus SODRA duomenis sudaro 252 EUR „ant popieriaus“, taigi yra mažesnis nei rinkoje ypač nuo 2020 m. Todėl Pareiškėjas mano, kad tokiu būdu Atsakovas galimai pažeidžia Etikos kodekso prieš tai nurodytą punktą ir prašo PET priimti atitinkamą sprendimą.

II. Pareiškėjo paaiškinimų esmė

2023-12-22 PET posėdžio metu Pareiškėjo ir Pareiškėjo atstovo teiktų žodinių paaiškinimų esmė:

Pareiškėjas nurodė, kad jo manymu, kadangi Rūmai šiuo metu vykdo reikšmingą veiklą aktualaus bendruomenei teisinio reguliavimo, teisėkūros ir rekomendacijų dėl pvz., projektavimo darbų kainų teikimo srityse, įvertinus visiems Rūmų nariams privalomo laikytis Etikos kodekso 4.5 p. nuostatos turinį, pagal kurį yra nustatyta, jog: „*Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą*“, taip pat įvertinus paties Atsakovo panašiu klausimu anksčiau pavišintą nuomonę dėl deramo atlygio (žr. pagal nuorodą: [Linus Tuleikis. Pykčio architektūra | Architektų rūmai](#)

architekturumai.lt), tik kildinamą iš jo supratimu Etikos kodekso 3.2. p. nuostatos laikymosi, Rūmams yra svarbu būti nuosekliems ir įvertinti bei suformuoti tikslingą praktiką dėl reikalingos užtikrinti sąžiningos konkurencijos tarp architektų projektuotojų ir jų vadovaujamoji įmonių, kas ypač galėtų būti naudinga jaunesiems kolegoms jų profesinės karjeros pradžioje. Pareiškėjo nuomone, siejantis prie konkrečios nagrinėjamos situacijos, kai pagal pateiktus viešus registruotus istorinius duomenis (žr. pagal nuorodą: [Dvieju grupė, UAB. Rekvizitai.lt \(vz.lt\)](http://Dvieju_grupe_UAB_Rekvizitai.lt_vz.lt)) Atsakovo vadovaujamoje įmonėje mokant nurodyto dydžio atlygius 5 darbuotojams, kurių darbo užmokestis su mokesčiais SODRA, sudaro ženkliai mažiau nei bet kurios kitos panašią veiklą vykdančios įmonės sąnaudos tokiam pačiam darbuotojų skaičiui, tik jiems mokant adekvatų darbo užmokestį, nėra pakankamai užtikrinama tiek architektūros kokybė, tiek jau minėta sąžininga konkurencinė aplinka tarp kolegų, kas gali kenkti architektų bendruomenės įvaizdžiui ir jų tarpusavio kolegiškiems santykiams. Pareiškėjo nuomone galimi Atsakovo kontrargumentai dėl sumažintos darbo laiko normos ir dėl šios priežasties nurodomo neva mažesnio darbo užmokesčio dydžio neturėtų būti vertinami kaip svarūs, nes Pareiškėjas mano, kad pagal Atsakovo vadovaujamos įmonės dydį ir darbuotojų skaičių jos vykdomos veiklos mastas turėtų būti vertintinas kaip pakankamas įvykdyti užsakovų pilnavertes užduotis, be to, darbuotojų skaičius pats savaime, rodo, kad Atsakovo vadovaujama įmonė vykdo normalią ūkinę komercinę veiklą ir turi pakankamai užsakymų. Pareiškėjo atstovas pažymėjo, kad pats Atsakovas yra akcentavęs savo balandžio 27 d. pavišintoje publikacijoje (žr. pagal nuorodą: [Linas Tuleikis. Pykčio architektūra | Architekturu rūmai \(architekturumai.lt\)](http://Linas_Tuleikis_Pykcio_architektura_Architekturu_mai_architekturumai.lt)), cituojant jį: „<...> Kai kurie kolegos neabejotinai pasijus įžeisti – nes juk yra jau labai įžūlu, kai kažkas komentuoja mano elgesį – tegul geriau žiūri savęs ir netrukdo man daryti, kas naudinga man, – aš juk jam netrukdu. <...>“, bei, anot Pareiškėjo atstovo, publikacijos esmė atskleidžia, kad Atsakovas joje išsakydamas kritiką RAT pirmininkui ir tarybos nariams, toliau įvertino rekomendacinius projektavimo kainų skaičiavimus parengtus Aplinkos ministerijos, cituojant jį: „<...> Nenuostabu, kad kolegos, kurie nei iš tolo nesilaiko šių kainų rekomendacijų ir susitaria atlikti darbus ženkliai mažesnėmis lėšomis, nei jų reikia tokiai paslaugai kokybiškai atlikti ieško būdų kaip nedaryti kažkurių reikalingų darbų, arba kaip neprimokėti samdytiems specialistams. <...>“, toliau Atsakovas pats cituoja Etikos kodekso 3.2. p. („*Visi architektūros paslaugų teikėjai imasi tik tokio su savo profesija susijusio darbo, kuriuo jie gali parodyti, kad turi reikiamų žinių ir sugebėjimų (vadovaujantis Kvalifikacijų direktyva 2005/36/EC), taip pat (jei reikia), kad už konkrečią paslaugą sutartas atlyginimas įgalina ar įgalins apsirūpinti pakankamais finansiniais ir techniniais ištekliais, leidžiančiais įvykdyti savo įsipareigojimus klientams.*“) taikymo svarbą, todėl visa tai, pasak Pareiškėjo atstovo, patvirtina, kad Atsakovas pats aiškiai patvirtina ir supranta, kad adekvatus atlygis tiesiogiai siejasi su architektūros paslaugų kokybe. Toliau Pareiškėjo atstovo manymu Atsakovas savo publikacijoje nepagrįstai nepaminėjo Etikos kodekso 3.2. p. įtvirtinimo reikšmės Etikos kodekse, kas jo nuomone yra sąžiningos konkurencijos poreikio užtikrinimas tarp architektūros paslaugų teikėjų, nes akivaizdu, jog tas subjektas, kuris patiria ženkliai mažesnes sąnaudas ir veiklos kaštus dėl šiuo atveju nagrinėjamo darbo užmokesčio nei kiti panašaus dydžio subjektai, veikiantys toje pačioje aplinkoje ir rinkoje, turi didesnę konkurencinę pranašumą, nes gali pasiūlyti ir galimai mažesnę savo projektavimo darbų galutinę kainą užsakovams, kai tuo tarpu adekvatų darbo užmokestį užtikrinantys kolegos turi dėti didesnes pastangas ir patirti didesnes sąnaudas, kas Pareiškėjo atstovo nuomone iškreipia sąžiningą kolegų tarpusavio konkurenciją bei galiausiai gali daryti įtaką ir apskritai architektūros kokybei, jei mažesnė pasiūlyta kaina neužtikrina tinkamo darbų turinio

išpildymo. Toliau Pareiškėjo atstovas nurodė, kad jie supranta, jog Etikos kodekso 3.2. p. tiesioginis reguliavimo objektas yra architektų ir jų užsakovų (o ne darbuotojų) tarpusavio santykiai bei adekvatus atlygis, mokėtinas už architektūros paslaugas iš užsakovo pusės, tačiau Pareiškėjo atstovas iškėlė klausimą, ar Atsakovas mokėdamas ženkliai mažesnį atlygį įmonėje darbuotojams tuo pačiu nepažeidžia kartu ir Etikos kodekso 3.2. p., nes anot jo tiek Etikos kodekso 3.2. p., tiek 4.5. p. teisinio reguliavimo priežastys yra tos pačios, t.y. architektūros kokybės užtikrinimas ir nesažiningos konkurencijos išvengimas. Toliau Pareiškėjo atstovas pateikė keletą praktinių pavyzdžių dėl jo nuomone ydingų situacijų rinkoje, kai nėra užtikrinamas adekvatus ir tinkamas atlygis bei dėl to sukeliama neigiamos pasekmės. Apibendrinamas Pareiškėjo atstovas dar kartą akcentavo Atsakovo paviešintos publikacijos citatą, kurioje Atsakovas pats mini informavimo apie kitų kolegų veiklą reikšmę ir svarbą.

III. Atsakovo paaiškinimų esmė:

Rūmų PET 2023-12-11 gavo paaiškinimą iš Atsakovo dėl Pareiškėjo prašymo. Atsakovas nurodė, kad visada mokėjo ir moka sąžiningus atlyginimus savo darbuotojams, kiek tai leidžia objektyvios įmonės galimybės. Atsakovo nuomone Pareiškėjo prašymas yra išdava seniai pradėto „persekiojimo“ dėl Atsakovo aktyvios veiklos Rūmuose nuo jų įsteigimo pradžios. Atsakovas nurodė, kad yra vienintelis įmonės darbuotojas, dirbantis pilnu etatu, o kiti 4 įmonės darbuotojai dirba antraeilėse pareigose ir jų darbo apimtis yra 0,1 et. Atsakovo nuomone dėl jo visuomeninės veiklos jis yra patekęs į „prorusiškos“ Kauno miesto valdžios nemalonę, dėl ko yra sutrikęs įmonei projektų užsakymo srautas, todėl negalintis turėti dirbančiųjų pilnu etatu ir mokėti atlygius.

2023-12-22 PET posėdžio metu Atsakovo teiktų žodinių paaiškinimų esmė:

Atsakovas paantrino, kas jau buvo pateikta jo paaiškinimuose, nurodė, kad jo nuomone Pareiškėjo prašymas turi būti suprantamas kaip „persekiojimas“ dėl Atsakovo anksčiau ir šiuo metu užimamų pareigų Rūmuose bei dėl jo pasisakymų viešojoje erdvėje. Atsakovui sukėlė nuostabą Pareiškėjo cituota publikacija ir pateiktos mintys, Atsakovas akcentuoja, kad savo publikacijoje (žr. [Linas Tuleikis. Pykčio architektūra | Architektų rūmai \(architekturumai.lt\)](#)) pateiktų minčių neatsisako, taigi patvirtina, kad tai jo išreikštos idėjos straipsnyje, tačiau pabrėžia, kad Pareiškėjo atstovas neteisingai interpretuoja teksto turinį naudingai tik Pareiškėjui jo pateikto PET prašymo prieš Atsakovą kontekste. Atsakovas priminė, kad per vieną iš pirmųjų visuotinių Rūmų narių susirinkimą Pareiškėjas kandidatavo į pirmininkus keldamas tikslą panaikinti privalomą narystę Rūmuose, vėliau Pareiškėjas teikė daugybę skundų ir paklausimų įvairiais klausimais Rūmams, tokiu būdu, Atsakovo nuomone, tyčia didindamas administracinę naštą Rūmams, o Atsakovas tuo metu ėjo reikšmingas pareigas Rūmuose, todėl mano, kad Pareiškėjo ir Atsakovo tarpusavio santykiai yra įtempti istoriškai nuo Rūmų įsteigimo. Toliau Atsakovas mano, kad teisingo darbo užmokesčio mokėjimą patvirtina visų įmonės darbuotojų rašytiniai pateikti paaiškinimai PET, tarp kurių yra ir Atsakovo vadovaujamos įmonės finansininkės paaiškinimas, išskyrus vieno darbuotojo G.B. dėl tam tikrų Atsakovo nurodytų priežasčių, dėl kurių Atsakovas neprašė G.B. pateikti rašytinių paaiškinimų. Atsakovas paaiškino, kad įmonės pajamos ir stambių užsakymų skaičius yra ženkliai sumažėjęs, įmonės darbuotojai vykdo pagrindinę veiklą kitur, todėl darbuotojams yra mokamas atitinkamas darbo užmokestis pagal

esamas įmonės galimybes ir susitartą sumažintą darbo laiko normą. Atsakovas mano, kad Pareiškėjo atstovas neatskleidė Etikos kodekso nurodytų aktualių 3.2. ir 4.5. punktų teisinio reguliavimo ir jo priešasčių, nes tik pateikė savo nuomonę, cituodamas patį Atsakovą iš viešos publikacijos. Atsakovas mano, kad remiantis PET nuostatais galioja skundžiamo asmens nekaltumo prezumpcija, nagrinėjant PET galimus Etikos pažeidimo atvejus, kas reiškia, kad jo nuomone pats asmuo, kuris tvirtina, kad kitas asmuo yra pažeidęs Etikos kodeksą, privalo įrodyti šias aplinkybes, kai šiuo atveju Pareiškėjas ir Pareiškėjo atstovas patvirtino, jog neturi jokių konkrečių papildomų duomenų apie netinkamą darbo užmokesčio mokėjimą Atsakovo vadovaujamoje įmonėje, išskyrus viešai prieinamą informaciją, kuri Atsakovo nuomone nepatvirtina Etikos kodekso 4.5. p. pažeidimo.

IV.

2024-01-26 II-ajam PET posėdžiui Atsakovo papildomai pateiktos informacijos ir paaiškinimų esmė:

Vykdydamas PET pavedimą pateikti papildomos informacijos iki kito PET posėdžio Atsakovas pateikė dalį prašytos informacijos. Atsakovas atsisakė pateikti informaciją PET dėl nurodomų konfidencialios informacijos bei asmens duomenų apsaugos ribojimų, t.y. Atsakovas nenurodė užsakovų pavadinimų, apibūdinimų bei konkrečių projektuotojų, kurie dirbo prie šių projektų, tačiau pateikė nuasmenintą informaciją apie įmonės pardavimų pajamas už 2019 - 2023m. laikotarpį ir kitą prašytą finansinę įmonės informaciją. 2024-01-15 rašytiniais paaiškinimais Atsakovas PET taip pat nurodė ir paaiškino, kad Atsakovo nuomone nagrinėjamu atveju įmonėje visi darbuotojai dirba „0,1 etato“ krūviu išskyrus jį patį. Tai patvirtina ir įmonės buhalterinės apskaitos duomenys. Taigi buhalterinėje apskaitoje ir viešai statistikoje skelbiamas 252 eurų dydžio darbuotojų darbo užmokestis dirbant „0,1 etato“ visam etatui proporcingai sudarytų 2520 Eurų. Taigi nepilno etato darbo užmokestį perskaičiavus pilnam etatui yra didesnis, negu statistinis atlyginimų vidurkis Lietuvoje. Todėl nagrinėjamu atveju, anot Atsakovo, nėra jokio pagrindo konstatuoti, kad darbuotojams dirbant „0,1 etatu“ jų 252 eurų dydžio darbo užmokestis galėtų būti laikomas nesąžiningu ar nederamu. Taip pat, anot Atsakovo, aktualu ir tai, kad nėra nei vieno darbuotojo nusiskundimo ar kitokių duomenų, kad nors vienam darbuotojui už kokį nors jo atliktą darbą būtų neteisingai atlyginta pažeidžiant nurodyto Architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso 4.5 punkto nuostatą, neužtikrinant sąžiningo ir deramo jo atlyginimo už atliekamą „0,1 etato“ darbą. Taigi nėra pagrindo pripažinti, kad už „0,1 etato“ darbo 252 eurų dydžio darbo užmokestis yra nesąžiningas ar nederamas, o įmonė bei Atsakovas pažeidžia Etikos kodekso 4.5 punkto nuostatą.

2024-01-26 II-ojo PET posėdžio metu G.B. teiktų žodinių paaiškinimų esmė:

PET nupasakojo G.B. Pareiškėjo prašymo esmę, priežastis ir motyvus, kodėl PET nuomone G.B. buvo pakviestas į posėdį pateikti paaiškinimus. G.B. patvirtino, kad yra kitas akcininkas Atsakovo vadovaujamos įmonės ir jos darbuotojas, tačiau nurodė, kad nedalyvauja jokių sprendimų priėmimo dėl darbuotojų darbo užmokesčių nustatymo, pagal Akcinių bendrovių įstatymą įmonės valdymą užtikrina Atsakovas. G.B. patvirtino PET, kad jo žiniomis Atsakovo vadovaujamos įmonės finansinė būklė nėra gera.

V. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Etikos kodekso 4 principo („*Įsipareigojimai visuomenės labui*“) 4.5. taikymo atvejis: „*Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą.*“

VI. PET sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo rašytinę informaciją, iš klausė Pareiškėjo, Pareiškėjo atstovo, Atsakovo ir G.B paaiškinimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a) Atsakovo teiginiai apie jo vadovaujamos įmonės vykdomus tik nesudėtingus, meninio pobūdžio vykdomus projektus vertinti kritiškai;
- b) Atsakovas po PET įpareigojimo pateikė tik dalį prašytos informacijos;
- c) Atsakovo vadovaujama įmonė, turėdama mažesnius darbo kaštus bei veiklos sąnaudas gali iškreipti sąžiningą konkurenciją tarp kolegų bei daryti neigiamą įtaką ir architektūros kokybei;
- d) Atsakovo vadovujamai įmonei vykdant projektus, kuriuos nurodė Atsakovas, yra reikalinga aukšta darbuotojų kvalifikacija, didelė įtrauktis bei sisteminga ir nuolatinė jų veikla;
- e) Atsakovas yra PET narys, kuriam keliami aukščiausi profesinės etikos standartų laikymosi reikalavimai;
- f) Per Atsakovo nurodytą jo vadovaujamos įmonės darbuotojams sulgytą darbo laiko normą objektyviai nėra įmanoma kokybiškai ir tinkamai įvykdyti projektų.

VII. PET sprendimo argumentai

2023-12-22 posėdžio metu:

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str., PET yra Rūmų organas, kuris nagrinėja Rūmų narių drausmės bylas dėl architektų profesinės veiklos etikos kodekso pažeidimų. Taigi, PET sprendžia Atsakovo, kaip atestuoto architekto, profesinės etikos laikymosi klausimus. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008-01-07 nutarime yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, *inter alia* vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą. Būtent tokie įgaliojimai yra suteikti Rūmams, kuriuose profesinės etikos ir jų laikymosi priežiūros funkcijos Architektų rūmų įstatymu yra pavestos PET. Taigi PET, vertindama skundžiamo architekto elgesio atitikimą Kodekso nuostatoms vadovaujasi ne tik teisės aktais ir teisės doktrina: profesinės etikos laikymasis reiškia ne tik teisės, bet ir vienodų profesinės etikos standartų, laikymąsi. PET, veikdama savo kompetencijos ribose, vertina Atsakovo elgesio atitikimą Kodekso nuostatoms (profesinės etikos standartų laikymąsi), kurios be visa ko įpareigoja architektą vykdant profesinę veiklą ne tik laikytis teisės akto, bet elgtis sąžiningai, taip pat ne tik formaliai, ypač atsižvelgiant į jų esmę, laikantis teisės akto, įvertinant savo profesinės veiklos poveikį.

Nagrinėjamo Etikos kodekso 4.5. p. taikymo atvejo bei viso 4 principo turinys bei esmė – laikytis jų profesinę veiklą, darbą ir paslaugas, už kurias jie yra atsakingi, reglamentuojančių įstatymų dvasios

ir raidės, taip pat įsipareigoti remti nepriklausomumą, nešališkumą, ginti profesijos garbę ir orumą, elgtis taip, kad būtų gerbiamos kitų asmenų teisėtos teisės ir interesai, taip pat pripažinti kitų asmenų (pavyzdžiui, darbuotojų, klientų, miesto planuotojų, kraštovaizdžio architektų, kitų architektų, profesionalių įvairių sričių firmų ar įmonių, menininkų, interjero dizainerių, statybų ir techninės priežiūros inžinierių, statybų ekonomistų, specializuotų rangovų, rangovų ir kitų projekto komandos narių) įnašą į savo darbą ir paslaugas.

Šiuo atveju PET vertinimu Atsakovo pateiktuose paaiškinimuose bei sugretinus jo pasisakymus PET posėdžio metu su Pareiškėjo ir jo atstovo pateikta viešai prieinama publikacija, įžvelgtini tam tikri prieštaravimai ir pozicijos nenuoseklumas Atsakovo veiksmuose bei nurodytuose pasisakymuose.

PET atkreipė dėmesį, jog tarp visų pateiktų Atsakovo vadovaujamos įmonės darbuotojų rašytinių patvirtinimų nėra tik vienintelio darbuotojo ir tuo pačiu antrojo Atsakovo vadovaujamos įmonės akcininko G.B. paaiškinimo dėl darbo užmokesčio, kuris taip pat yra Rūmų narys ir atestuotas architektas, PET nuomone, pastarojo asmens dalyvavimas galėtų PET padėti išsamiau ištirti Pareiškėjo prašymą. Todėl PET sprendžia, kad remiantis PET nuostatų 42 p., kuris nurodo, jog: „*LAR profesinės etikos taryba, esant reikalui, savo nuožiūra gali pasitelkti jos pasirinktus ekspertus arba kviesti į posėdį suinteresuotus ar kitaip su nagrinėjama situacija susijusius asmenis pagrįsti savo teiginius, paaiškinti pateiktą ar pateikti kitą objektyviam Tarybos sprendimui būtiną informaciją (ar) medžiagą*“, yra tikslinga iškviešti ir prašyti Rūmų narį ir tuo pačiu Atsakovo vadovaujamos įmonės kitą akcininką bei darbuotoją G.B. dalyvauti sekančiame PET posėdyje pateikti savo paaiškinimus dėl gauto Pareiškėjo prašymo bei atsakyti į PET užduotinus klausimus posėdžio metu.

Taip pat PET mano, kad yra tikslinga, jog Atsakovas pagal tu pačių PET nuostatų 42 p. iki sekančio PET posėdžio papildomai pateiktų savo vadovaujamos įmonės tam tikrus duomenis, t.y. finansinės atskaitomybės dokumentus/2019 – 2023 m. laikotarpio finansines atskaitomybes, įplaukas, avansinius mokėjimus, visų atliktų/atliekamų projektų sąrašą nuo 2019 m. su jų nurodytomis vertėmis EUR, užsakovų pavadinimais bei projektuotojais, kurie dirbo prie šių projektų.

PET toliau vertina, jog Atsakovas turėjo objektyvią galimybę, jei mano, jog Pareiškėjas jį „persekioja“ ilgą laikotarpį dėl įvairių politinių ir kitų priežasčių teikti skundą dėl tokios jo veiklos PET ar kitoms institucijoms, tačiau to neatlikęs nei anksčiau, nei skundo nagrinėjimo metu, savo paaiškinimuose manipuliatyviai PET nurodo šias aplinkybes kaip tariamai pagrindžiančias Pareiškėjo išankstinį nusistatymą prieš Atsakovą. Posėdžio metu dauguma PET narių nemano ir nesutinka su Atsakovo nuomone, kad Pareiškėjo prašymas dėl galimo Etikos kodekso pažeidimo prieš Atsakovą buvo pateiktas išimtinai tik dėl Atsakovo paaiškinimuose nurodomų priežasčių ar motyvų, siejamų su Atsakovo visuomenine veikla Rūmuose ar jo asmeninių konfliktų su Pareiškėju bei jo giminaičiais praeityje.

Visgi PET mano, kad *per se* buvimas PET nariu, įvertinus PET, kaip Rūmų organo kompetenciją ir turimus įgaliojimus, nurodytus aukščiau, taip pat įvertinus PET priimamų sprendimų bei Etikos kodekso nuostatų laikymosi formuojamos praktikos reikšmingumą, taikomų ir aiškinamų Etikos kodekse įtvirtintų principų bei taikymo atvejų turinį ir esmę, suponuoja ypatingai griežtai laikytis

profesinės etikos ir būti pavyzdžiu prieš kitus Rūmų narius, kolegas bei visuomenę, vadinas, einant tokias pareigas Rūmų PET, neturėtų egzistuoti net regimybė dėl galimų Etikos kodekso nuostatų nesilaikymo ar jų pažeidimo, ypač šiuo konkrečiu atveju įvertinus Pareiškėjo paminėtą Atsakovo parengtą ir publikuotą viešai straipsnį (žr. [Linas Tuleikis. Pykčio architektūra | Architektų rūmai \(architekturumai.lt\)](#)), kurio autorystę pastarasis patvirtino, bei jame deklaruojamą Atsakovo radikalų požiūrį į deramą atlygį bei kainas.

Todėl visas šias, reikšmingas nagrinėjamu atveju, aplinkybes tinkamai bei sistemiškai įvertinus, jas sugretinus su Atsakovo vadovaujamos įmonės viešai prieinamais ir matomais veiklos duomenimis, o būtent konkrečiai nurodomu mokamu darbo užmokesčiu įmonės darbuotojams, PET daugumos narių nuomone visgi gali susidaryti regimybė dėl Etikos kodekso 4.5. p. taikymo atvejo pažeidimo Atsakovo veiksmuose, kadangi pastaroji nuostata aiškiai nustato, jog: *„Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą“*. Tokią preliminarią išvadą PET daro posėdžio metu pasiremdama ir Atsakovo posėdžio metu pateiktais žodiniais paaiškinimais dėl įmonės vidinės struktūros, nupasakoto darbo užduočių ir funkcijų pasiskirstymo specifikos, veikiančio veiklos modelio, pateiktų finansinių ir veiklos duomenų, užsakymų skaičiaus bei generuojamų vidutinių pajamų dydžio per kiekvienus metus.

Pagrįstų abejonų PET sukėlė Atsakovo nupasakotas jo vadovaujamos įmonės veiklos modelis, tariamas vykdomų projektų nesudėtingumas ir išskirtinai tik „meninis“ jų pobūdis. 2023-12-22 posėdžio metu PET narių neįtikino Atsakovo paaiškinimai dėl ypatingai mažo mokamo darbo užmokesčio pagrįstumo, remiantis jo nurodoma sumažinta darbo laiko norma (*past. laiko trukmė, kurią darbuotojas vidutiniškai per tam tikrą laikotarpį turi dirbti, kad atliktų pareigas pagal darbo sutartį*) kiekvienam darbuotojui, nes savo esme, PET daugumos narių nuomone, Atsakovo įvardinti atlikti arba atliekami įmonės projektai reikalauja nuolatinio sisteminio darbo bei įsigilinimo į projektavimo vykdomos veiklos turinį. PET vertina kritiškai Atsakovo paaiškinimus posėdžio metu dėl jo vadovaujamoje įmonėje dirbančių darbuotojų ypatingai mažo krūvio, įvertinus paties Atsakovo apibūdintus jo vadovaujamos įmonės įvykdytus ir vykdomus projektus paskutiniu metu bei paties Atsakovo ypač akcentuotą aplinkybę dėl darbų kainų sąmoningo nemažinimo („nedempingavimo“).

2024-01-26 posėdžio metu:

PET papildomai vertino aplinkybes ir G.B. teiktus paaiškinimus, kuriais pastarasis asmuo nurodė, kad jo žiniomis Atsakovo vadovaujama įmonė turi reikalaujamą pagal galiojančius teisės aktus veiklos draudimą įmonė, kad yra aktyvus rinkos dalyvis, kad vykdo veiklą statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procesuose, Atsakovo vadovaujamos įmonės tam tikri darbuotojai turi galiojančius atestatus ir projektų vadovams reikalingą kvalifikaciją. PET vertina, kad pagal tokią pateiktą informaciją darytina išvada, jog Atsakovo vadovaujama įmonė veiklą faktiškai gali vykdyti pilnoje apimtyje, turi reikalingos kvalifikacijos darbuotojus bei visus įrankius verstis pilnaverte projektavimo veikla.

PET posėdžio metu nustatė, kad net ir įvertinus pateiktą dalinę medžiagą iš Atsakovo po papildomo PET įpareigojimo su nuasmeninta informacija apie įmonės pardavimų pajamas už 2019 – 2023 m. laikotarpį ir kitą prašytą finansinę informaciją, taip pat ypač įvertinus vieną iš Atsakovo įvardintų atliktų projektų viename iš dvarų, PET mano, kad tokio pobūdžio projektams yra reikalinga aukšta darbuotojų kvalifikacija, didelė įtrauktis bei sisteminga ir nuolatinė jų veikla, PET neįtikino Atsakovo argumentacija, kad jo vadovaujamos įmonės veikla pagal projektų apimtį bei jų skaičių leidžia atlikti bei vykdyti kvalifikuotus ir kokybiškus projektavimo darbus, darbuotojams vykdant atitinkamas užduotis ir funkcijas pagal vos vadinamojo „0,1 et.“ pilyginamai darbo laiko normai.

Visos šios aplinkybės toliau kelia pagrįstų abejonių PET, ar atsižvelgiant į tai, kad kaip patvirtino G.B. posėdžio metu, Atsakovo vadovaujamai įmonei turint reikalingą pagal teisės aktus draudimą, taip pat darbuotojus su reikiama aukšta projektų vadovų kvalifikacija, įmonei galimai dalyvaujant statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procesuose, yra užtikrinamas adekvatus, proporcingas bei teisingas darbo užmokestis už tokius atliktinus projektavimo darbus, kai pagal viešai prieinamus duomenis vidutinis darbo užmokesčio dydis yra nurodytas pastebimai mažas bei neatitinkantis rinkos vidurkio.

PET nurodo, kad kvalifikuojant Atsakovo elgesį ir rezervuotą bendradarbiavimą su PET, pateikiant tik dalį prašytos papildomos informacijos ir duomenų, iš kurių PET negali tiksliai identifikuoti, kokios apimtys ir turinio projektus Atsakovo vadovaujama įmonė vykdė, tačiau atsižvelgiant į Atsakovo 2023-12-22 posėdžio metu paminėtus 4-is projektus, kuriuos jo įmonė vykdė, bei G.B. patvirtinimus apie Atsakovo vadovaujamoje įmonėje dirbančius aukštos kvalifikacijos darbuotojus, PET vertina, jog labiau tikėtina, kad vykdomi projektai savo esme reikalauja normalios darbuotojų kooperacijos, įsitraukimo, sistemingo ir kompleksinio darbo, todėl toks darbo užmokestis, koks yra deklaruojamas pagal viešai prieinamus duomenis, vertintinas kaip kritiškai per mažas, todėl nevertintinas kaip adekvataus, sąžiningas ir deramas atlygis, be to, per tokią darbo laiko normą, kokia yra nurodoma Atsakovo paaiškinimuose, PET nuomone, objektyviai nėra įmanoma kokybiškai ir tinkamai įvykdyti projektų.

PET vertina, kad sutinkamai su Etikos kodekso 4 principo turiniu bei 4.5. p. taikymo esme, kuri įpareigoja architektą, vykdantį profesinę veiklą, ne tik formaliai laikytis teisės aktų, bet elgtis sąžiningai, taip pat ne tik formaliai, ypač atsižvelgiant į jų esmę, laikantis teisės aktų, įvertinant savo profesinės veiklos poveikį, laikytis jų profesinę veiklą, darbą ir paslaugas, už kurias jie yra atsakingi, reglamentuojančių įstatymų dvasios ir raidės, elgtis taip, kad būtų gerbiamos kitų asmenų teisėtos teisės ir interesai, o taip pat pripažinti kitų asmenų (pavyzdžiui, darbuotojų, klientų, miesto planuotojų, kraštovaizdžio architektų, kitų architektų, profesionalių įvairių sričių firmų ar įmonių, menininkų, interjero dizainerių, statybų ir techninės priežiūros inžinierių, statybų ekonomistų, specializuotų rangovų, rangovų ir kitų projekto komandos narių) įnašą į savo darbą ir paslaugas, Atsakovo veiksmuose yra įžvelgtinas Etikos kodekso 4.5. p. taikymo atvejo pažeidimas.

PET vertinimu, nustačius tokio dydžio darbo užmokestį, koks yra viešinamas, bei Atsakovui vadovaujant tokiai įmonei, įvertinus visas nustatytas ir paminėtas aplinkybes, yra sudaroma regimybė, jog Atsakovas nepakankamai gerbia kitų įmonės darbuotojų įnašą į darbą ir paslaugas, Atsakovas neužtikrina deramo darbuotojų atlyginimo. Be to, tokiu būdu, PET nuomone, Atsakovo

vadovaujama įmonė, turėdama mažesnius darbo kaštus bei veiklos sąnaudas iškreipia sąžiningą konkurenciją tarp kolegų bei galiausiai netgi gali daryti neigiamą įtaką ir architektūros kokybei.

Todėl dėl visų nurodytų motyvų ir priežasčių PET, remiantis PET nuostatų 33 p., įvertinusi abiejuose posėdžiuose gautą informaciją bei duomenis, vadovaudamasi teisingumo, objektyvumo, nešališkumo, išsamaus ir visapusiško aplinkybių išnagrinėjimo principais, įtvirtintais PET nuostatų 3 p., priima apibendrintas išvadas bei galutinį sprendimą, kad Atsakovas laikomas pažeidusiu Etikos kodekso 4 principo 4.5 taikymo atvejį. Pareiškėjas, jo atstovas bei Atsakovas savo paaiškinimuose išdėstė daugiau argumentų, tačiau PET vertinimu jie nėra esminiai sprendžiant šią situaciją ir niekaip nekeičia šiame sprendime padarytų išvadų, todėl PET jų detaliau nenagrinės.

2024-01-26 PET posėdyje nuspręsta, kad Atsakovas:

- Etikos kodekso 4 principo („*Isipareigojimai visuomenės labui*“) 4.5 taikymo atvejį („*Visi architektūros paslaugų teikėjai turi užtikrinti sąžiningą ir deramą jų darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą.*“) **Pažeidė;**
- PET nerekomenduoja skirti konkrečios nuobaudos Atsakovui;
- PET akcentuoja, kad kiekvienas konkretus atvejis yra individualus, vertintinas bei sprendtinas atskirai, atsižvelgiant į aplinkybes, jų visumą, šalių poziciją, pateiktus duomenis bei informaciją PET, todėl šis sprendimas yra priimtas, įvertinus daugelį aspektų kompleksiskai (t.y. ne vien SODROS duomenis), atitinkamai PET rekomenduoja Rūmų nariams nuosekliai laikytis Etikos kodekso 4 principo 4.5 taikymo atvejo bei užtikrinti sąžiningą ir deramą darbuotojų, įskaitant visus absolventus ir studentus, atliekančius profesinę praktiką, atlyginimą.

PET pirmininkas

Darius Juškevičius